

1 Równanie Verhulsta

$$\frac{dN(t)}{dt} = \alpha N(t) (K - N(t)),$$

gdzie:

$N(t)$ - liczebność populacji w chwili t ,

α - współczynnik wzrostu populacji N (reprodukcji), $\alpha > 0$,

K - pojemność ekosystemu.

Równanie bistabilne:

$$\frac{dN(t)}{dt} = \alpha N(t) \left(1 - \frac{N(t)}{K_-}\right) \left(\frac{N(t)}{K_+} - 1\right), \quad 0 < K_- < K_+, \quad \alpha > 0.$$

2 Równanie Fishera/KPP (Kolmogorov, Petrowski, Piskunov)

$$\frac{\partial}{\partial t} n(t, x) - \Delta n(t, x) = \alpha n(t, x) (K - n(t, x)),$$

gdzie:

$n(t, x)$ - populacja znajdująca się w czasie t w miejscu x , $x \in \mathbb{R}^d$.

Równanie Allena-Cahna:

$$\frac{\partial}{\partial t} n(t, x) - \Delta n(t, x) = n(t, x) (1 - n(t, x)) (n(t, x) - \alpha),$$

gdzie $0 < \alpha < 1$.

3 Model Lotki - Volterra (ofiara - drapieżca)

$$\begin{cases} \frac{dF}{dt} = \alpha F - \beta FP, \\ \frac{dP}{dt} = \gamma PF - \mu P, \end{cases}$$

gdzie:

F - populacja ofiar,

P - populacja drapieżców,

α - współczynnik wzrostu populacji ofiar,

βP - współczynnik zjadania ofiar (zależny od P),

μ - współczynnik umierania drapieżców,

γP - współczynnik wzrostu populacji drapieżców (zależny od F).

Uogólnienie:

$$\frac{dN_i(t)}{dt} = N_i(t) F_i(N_1(t), N_2(t), \dots, N_I(t)), \quad i = 1, 2, \dots, I,$$

N_i - populacja gatunku i ,

F_i - wzrostu populacji gatunku i , np:

$$F_i(N_1, N_2, \dots, N_I) = r_i + \sum_{j=1}^I a_{ij} N_j.$$

4 Model Resensweiga - MacArthura

$$\begin{cases} \frac{dF}{dt} = \alpha F \left(1 - \frac{F}{K}\right) - I_{max} \frac{F}{F_h + F} P, \\ \frac{dP}{dt} = \bar{\gamma} \frac{F}{F_h + F} P - \mu P, \end{cases}$$

gdzie:

F - populacja ofiar (głony),

P - populacja drapieżców (delfiny),

α - maksymalny współczynnik wzrostu populacji ofiar,

K - pojemność ekosystemu ofiar,

I_{max} - maksymalny współczynnik zjadania ofiar,

F_h - współczynnik połowicznego zjadania ofiar,

$\bar{\gamma}$ - współczynnik efektywności przetwarzania ofiar,

μ - współczynnik śmiertelności drapieżców.

5 Chemostat - kilka pożywek

$$\begin{cases} \frac{d}{dt} S_i(t) = R[S_{0i} - S_i(t)] - S_i(t)\eta_i n(t), \\ \frac{d}{dt} n(t) = n(t) \left(\sum_{i=1}^I S_i(t)\eta_i - R \right), \end{cases}$$

gdzie:

S_i - pożywienie ($i = 1, 2, \dots, I$),

$n(t)$ - biomasa mikroorganizmu,

$(S_{0i})_{i=1, \dots, I}$ - wektor napływu "czystego" pożywienia,

$-RS_i(t)$ oraz $-Rn(t)$ - odpływ mieszanki ze współczynnikiem R .

Zachodzi prawo masy całkowitej ($\forall t \geq 0$):

$$M(t) = \sum_{i=1}^I S_i(t) + n(t),$$

$$\frac{d}{dt} M(t) = T \left(\sum_{i=1}^I S_{0i} - M(t) \right).$$

-

6 Model van der Pola (bicia serca)

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = Ay, \\ \dot{y}(t) = -x + Ay(1 - x^2). \end{cases}$$

7 Równanie Fitzhugha - Nagumo (impulsy elektryczne)

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \frac{1}{\varepsilon}[x(1-x^2) - y], \\ \dot{y}(t) = x - x_1, \end{cases}$$

gdzie $\varepsilon > 0$ jest małe.

8 Równanie Fitzhugha - Nagumo ("concentration pulses")

$$\begin{cases} \dot{x}(t) = \frac{1}{\varepsilon}[x(1-x^2) - (1+x)y], \\ \dot{y}(t) = [\psi_\infty(x) - y], \end{cases}$$

gdzie:

$x(t) + 1$ - koncentracja,

ψ_∞ jest wybrana np.:

$$\psi_\infty = \begin{cases} 0, & x \leq 0, \\ \text{rosnąca}, & 0 \leq x \leq 1. \end{cases}$$

9 Równanie Fitzhugha - Nagumo (rozchodzenia się fal)

$$\begin{cases} \frac{\partial}{\partial t} n(t, x) - \varepsilon \Delta n = \frac{1}{\varepsilon} n[(1-n)(n-\alpha) - v], \\ \frac{\partial}{\partial t} v(t, x) = v_\infty(n) - v. \end{cases}$$

10 Virusy i system immunologiczny

$$\begin{cases} \frac{df}{dt} = \alpha - \mu_f f - \beta f v, \\ \frac{dc}{dt} = \beta f v - \mu_c c, \\ \frac{dv}{dt} = \gamma c - \mu_v v, \end{cases}$$

gdzie:

$v(t)$ - populacja virusów,

$f(t)$ - populacja niezarażonych komórek (jedzenie),

$c(t)$ - populacja zarażonych komórek.

11 Zjadliwość nowotworu

$$\begin{cases} \frac{\partial}{\partial t} n_1(t, x) - \frac{\partial}{\partial x} [x(A_1(t) - A_2(t))n_1] = [\alpha_1 x - \beta A_2(t)]n_1, \\ \frac{\partial}{\partial t} n_2(t, x) + \frac{\partial}{\partial x} [-\gamma x A_1(t)n_2] = \alpha_2 x A_1(t)n_2, \\ A_i(t) = \int_{\{x \geq 0\}} x n_i(t, x) dx, \end{cases}$$

gdzie:

$n_1(t, x)$ - populacja komórek nowotworowych (z aktywacją $x \geq 0$),

$n_2(t, x)$ - populacja komórek immunologicznych (ze zdolnością obronną $x \geq 0$)

α_1 - współczynnik wzrostu populacji komórek nowotworowych (stałe pożywienie),

α_2 - współczynnik wzrostu populacji komórek immunologicznych (stałe pożywienie),

β - współczynnik zabijania komórek nowotworowych przez komórki immunologiczne,

$A_2(t)$ - współczynnik przeszkadzania naturalnego rozrostu komórek nowotworowych przez system immunologiczny,

$A_1(t)$ - współczynnik osłabiania systemu immunologicznego przez komórki nowotworowe.

12 Model SI

$$\begin{cases} \frac{dS}{dt} = B - \mu_S S - \gamma_S SI, \\ \frac{dI}{dt} = \gamma_S SI - \mu_I I, \end{cases}$$

gdzie:

S - populacja podatna za zarażenie,

I - populacja zarażonych,

B - współczynnik urodzeń,

γ_S - współczynnik zarażeń poprzez kontakt z zarażonymi,

μ_S - współczynnik umieralności populacji podatnej na zarażenie,

μ_I - współczynnik umieralności zarażonych ($\mu_I > \mu_S$),

$N = S + I$ - cała populacja.

13 Model SIR

$$\begin{cases} \frac{dS}{dt} = \beta_S(S + I + R) - \mu_S S - \gamma_S SI, \\ \frac{dI}{dt} = \gamma_S SI - \mu_I I - \beta_R I, \\ \frac{dR}{dt} = \beta_R I - \mu_R R, \end{cases}$$

gdzie:

S - populacja podatna za zarażenie,

I - populacja zarażonych,

R - populacja wyleczonych i odpornych,

β_S - współczynnik urodzeń podatnych na zarażenie (zależny od całej populacji),

γ_S - współczynnik zarażeń poprzez kontakt z zarażonymi,

μ_S - współczynnik umieralności populacji podatnej na zarażenie,

μ_R - współczynnik umieralności populacji odpornej,

μ_I - współczynnik umieralności populacji zarażonych ($\mu_I > \mu_S$ i $\mu_I > \mu_R$),

β_R - współczynnik wyleczeń,

$N = S + I + R$ - cała populacja.

14 Model Kermacka - McKendricka

$$\begin{aligned} \frac{d}{dt}S(t) &= B - \mu_S S(t) - \lambda_S(t)S(t), \\ \lambda_S(t) &= \int_0^\infty \kappa(x)n(t,x)dx, \\ \begin{cases} \frac{\partial}{\partial t}n(t,x) + \frac{\partial}{\partial x}n(t,x) + (\mu_i + \beta_n(x))n(t,x) = 0, \\ n(t,0) = \lambda_S(t)S(t), \end{cases} \\ \frac{d}{dt}R(t) &= \int_0^\infty \beta_n(x)n(t,x)dx, \end{aligned}$$

gdzie:

$n(t,x)$ - populacja z chorobą w wieku x , (zastępuje $I(t)$ w modelu SIR)

$\lambda_S(t)$ - współczynnik zarażania populacji podatnej od populacji zarażonej w zależności od czasu x jaki minął od zarażenia poprzez współczynnik $\kappa(x)$.

15 Model z odpornością

$$\begin{cases} \frac{\partial n(t, x)}{\partial t} - \frac{\partial}{\partial x}(v_n(x)n(t, x)) = (\beta_n - \mu_n)n(t, x) - \gamma \int_0^1 K(x, x')n(t, x)p(t, x')dx', \\ \frac{\partial p(t, x)}{\partial t} - \frac{\partial}{\partial x}(v_p(x)p(t, x)) = -\mu_p p(t, x) + \gamma \int_0^1 K(x, x')n(t, x)p(t, x')dx', \end{cases}$$

gdzie:

n - populacja niezarażonych królików z odpornością poziomą x ,

β_n - współczynnik urodzeń królików,

γ - współczynnik zarażeń narażonych królików od zarażonych,

p - populacja zarażonych królików (pochodzą z populacji n),

μ_n - współczynnik umieralności w populacji n ,

μ_p - współczynnik umieralności w populacji p .

16 Chemostat z kilkoma mikroorganizmami

$$\begin{cases} \dot{S}(t) = R(S_0 - S) - \sum_{j=1}^I \eta_j(S)N_j, \\ \dot{N}_i(t) = N_i(\eta_i(S) - R), \\ S(0) = S^0 > 0, \quad N_i(0) = N_i^0 > 0, \quad \forall i = 1, \dots, I, \end{cases}$$

gdzie:

$S(t)$ - pożywka,

$N_i(t)$ - biomasa i -tego mikroorganizmu w chemostacie,

R - szybkość rozcieńczania wejściowego stężenia pożywki S_0 ,

$\eta_i(S)$ - szybkość zjadania pożywki przez i -ty mikroorganizm.

17 Chemostat - model ciągły

$$\begin{cases} \dot{S}(t) = R(S_0 - S) - \int_{x>0} \eta(x, S)n(t, x)dx, \quad t \geq 0, \quad x > 0, \\ \frac{\partial}{\partial t}n(t, x) = n(t, x)(\eta(x, S) - R), \\ S(0) = S^0 > 0, \quad n(0, x) = n^0(x) > 0, \quad n^0 \in L^1 \cap L^\infty(\mathbb{R}^+) \end{cases}$$

18 Fitoplankton

$$\begin{cases} \frac{\partial}{\partial t}n(t, z) + v_p \frac{\partial}{\partial z}n(t, z) - \kappa \frac{\partial^2}{\partial z^2}n(t, z) = f(z, S(t, z[n]))n(t, z), \\ \kappa \frac{\partial}{\partial z}n(t, 0) + v_p n(t, 0) = 0, \\ n(t, z) \rightarrow 0 \text{ as } z \rightarrow \infty, \end{cases}$$

gdzie:

z - współrzędna pionowa skierowana w dół ($z = 0$ - poziom wody),

$n(t, z)$ - populacja w chwili t na głębokości z ,

v_p - prędkość pionowa grawitacyjnego opadania.